יו"ל לקראת מבחן "דרשו"
על הדף היומי, שיתקיים
ביום שישי ח' באב.

סיכום הדף

סיכומי גפ"ת בחירים על סדר הדף

נדריס

כו – נה

- לפניך סיכום שמטרתו ***לסדר*** את עיקרי הדברים העולים מן הגמרא; - חילוקי ופרטי הדינים.
  - חילוקי הטעמים.
  - דינים טעמים והלכות העולים מן הר"ן.
- בכל מקום שנסמן כזה » מופיעה ההלכה.
- דברי הר"ן שאין עליהם חולק שולבו בדברי הגמ' ללא ציון.

לע"נ: סבתי מרת חנה ע"ה בת הגה"צ ר' שלום לופס ז"ל
האישה הכשרה מזל ע"ה בת ר' יוסף ז"ל

נדפס על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת

מותר להעתיק ולצלם לזיכוי הרבים

להערות והארות, תרומות והנצחות:
יוסף אוחנה
ברזיל 101 ירושלים
054-8416200

פקס:1532-6521811
דוא"ל: 6521811@okmail.co.il

כו

- ראה אותן אוכלין תאנים ואמר הרי הן עליכם קרבן ונמצא בינהם אביו;
  לרבה: במשנה - פליגי ר"ע ורבנן האם אמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו וכולם מותרים, או לא.
  במעמיד - לכו"ע השאר אסורים, דלא מיקרי נדר שהותר מקצתו.
  לרבא: במשנה - לכו"ע כולם מותרים, דנדר שהותר מקצתו הותר כולו.
  במעמיד - פליגי ר"ע ורבנן, דרבנן סברי כר"מ דתפוס לשון ראשון וא"כ ליכא הכא נדר שהותר מקצתו, ור"ע כר' יוסי דבגמר דבריו אדם נתפס וא"כ הוי נדר שהותר מקצתו.
  [לר"ע נחלקו בזה ב"ש וב"ה והוא ס"ל כב"ה, ולרבנן לא נחלקו בזה ב"ש וב"ה (רא"ש)].
  » הלכה כר"ע. והלכה כרבה דהוי רביה דרבא ולחומרא, ולא כרבא דהוי בתראה (ר"ן).
- ר"מ; או שס"ל כרבנן דלא מיקרי נדר שהותר מקצתו משום דס"ל תפוס לשון ראשון.
  או שס"ל כר"ע רביה, ותפוס לשון ראשון אמרינן רק כשסותר זה את זה (עולה ושלמים) אבל כשאין סותר (כולכם חוץ מאבא) מודה ר"מ דבגמר דבריו אדם נתפס.
- 'קונם שאני נהנה לפלוני, ופלוני כפלוני, ופלוני כפלוני' - כיון שתלאן זב"ז - הותר הראשון הותרו כולם, הותר האחרון האחרון מותר וכולם אסורים.
- אם כולן היו בכלל הנדר ונשאל על אחד מהם (ע"י פתח), וכמתני' דפותחין בשבתות וי"ט;
  לרמב"ן ולר"ן- הוי כטעות בעיקר הנדר וכנ"ל מחלוקת רבה ורבא.
  ויש אומרים- דלכו"ע פליגי ר"ע ורבנן בין במשנה בין במעמיד, דכיון שנשאל - מעמיד הוי כמשנה.

כז

- נדר שהותר מקצתו ע"י חרטה: לרמב"ן- הותר רק מקצתו, משא"כ פתח דדמי לנדרי טעות והותר כולו.
  לתוס'- אמרינן הותר כולו, דחכם עוקר את הנדר מעיקרו.
- נדר שהותר מקצתו הותר כולו; הוי דוקא בשכללם יחד כ'כולכם' או 'לזה ולזה', אבל לא ב'לזה לזה'.
  והוי דוקא בנדר, אבל לא בהיתר חרם או נידוי (שהותר אדם א' מתוך עשר).
  והוי דוקא בהתרת חכם, אבל לא בהפרת בעל דקיי"ל בעל מיגז גייז.
- אמר אי לא אתינא מכאן ועד ל' יום ליבטלון זכותאי, ונאנס באונס דלא שכיח ולא בא:
  לרב הונא- בטלים זכיותיו, דהו"ל לאתנויי ולומר שאם יאנס לא יתבטלו זכיותיו.
  לרבא- אין בטלים זכיותיו, דאנוס הוא, וכיון דהוי אונס דלא שכיח לא הו"ל לאתנויי.
- הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה המודר או בנו או שעכבו נהר (כולהו הוו אונס דלא שכיח) - הוי נדרי אונסין ומותר. ואף לר"ה מותר, דהכא לא הו"ל למדיר לאתנויי דמאי איכפת ליה (ר"ן).
- אמר אי לא אתינא מכאן ועד ל' יום ליהוי גיטא, ונאנס והפסיד המעבורת - אין טענת אונס והוי גט אף לרבא; או משום דשכיח טובא שיפסיד המעבורת והו"ל לאתנויי.
  או משום דאין אונס בגיטין משום צנועות ומשום פרוצות.
  וכן במת בתוך הזמן - הוי גט אף לרבא, דאי ידע דמאית גמר ומגרשה דעיקר נתינת הגט הוא להצילה מעיגון או שלא תזקק ליבם.
- אסמכתא, לר' יוסי- קניא.
  לר' יהודה- לא קניא. » וכן הלכה.
- אתפיס זכותיה (שטרי זכיותיו) לב"ד ואמר אי לא אתינא ליבטלן זכותי - לא הוי אסמכתא;
  לרמב"ם- דמוחל על זכיותיו, דאסמכתא הוי באומר אתן אבל במחילה זוכה בה חבירו מיד.
  לרש"י- דמודה שראיותיו שקר. אבל במחילה הוי אסמכתא.
- » לר"ת- במסר החפץ ליד מי שהתנה עמו - מהני מעכשיו או קנין (דהוי כמעכשיו).
  בכל אסמכתא - מהני רק אם קנו בב"ד חשוב.
  לרי"ף- בכל אסמכתא - מהני רק מעכשיו, דקנין (אפי' בב"ד) לא הוי כמעכשיו אלא בקנו לאלתר אבל באסמכתא וכגון באתני אם לא באתי לא משמע דליקני מעכשיו.
  במתפיס זכותיה - כיון שב"ד הזקיקוהו לכך מהני קנין בב"ד חשוב, או שיאמר מעכשיו.
  לר"ן- בכל אסמכתא - סגי מעכשיו או קנין. ובב"ד חשוב א"צ מעכשיו דאנן סהדי דלא מחייך בב"ד.
  במתפיס זכותיה - בעי' מעכשיו וקנין, דכיון שהתנה באם לא באתי לא הוי הודאה גמורה.

וה"מ בלא נאנס כלל, אבל בנאנס, אפי' באונס שאינו גמור כחלה בנו הוי אסמכתא.
- 'ב"ד חשוב': לר"ן- כגון ב"ד דרב אמי ורב אסי.
  לרמב"ם- ב"ד סמוך.

כח

- נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין ואומר 'יאסרו פירות העולם עלי אם אינן של תרומה' אף שאינה של תרומה ובלבו אומר 'היום', אע"ג דבסתמא משמע לעולם הכא משום אונסא מהני מה שבלבו.
  לב"ש- לא ישבע, ולא יפתח בנדר (אם הליסטים אינו מזקיקו), וידור רק במה שמדירו.
  לב"ה- אף ישבע, ומותר לפתוח בנדר (וי"א בגמ' דפותח גם בשבועה), ויכול לידור אף במה שאינו מדירו.
  וכן פליגי אם יש שאלה בשבועה מדרבנן, ומדאורייתא לכו"ע יש, ומדרבנן לכתחילה לכו"ע אין (ר"ן כב:).
- ר"ן: רצה לידור מפת חיטים ובטעות אמר פת סתם - אסור רק בפת חיטים, דאיתקיל מילוליה ואין פיו ולבו שוין, ולבו היינו מה שהתכוון **לומר** ולא מה שרצה שיקרה.
- במלכי עכו"ם - דינא דמלכותא דינא, דהארץ שלו. חוץ ממוכס שאין לו קצבה ומוכס העומד מאליו.
  במלכי ישראל - דינא דמלכותא לא הוי דינא, דכל ישראל שותפין בא"י.
- אמר; נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות - לא קדשי, דסופם לקציצה.
  טלית זו קרבן אם אינה נשרפת - קדושה, דאין סופה לשריפה.
  קרבן אם אינן נקצצות **היום** ולא נקצצו - קדשי ויש להם פדיון (י"א דהקדישן לדמי קרבן. וי"א דר"מ היא דקונם כללי יש לו פדיון), ואפי' אם יש רוח חזקה וחשב שיקצצו - קדושות. וכן בטלית.

כט

- אמר נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו;
  אחר שנקצצו: לבר פדא- צריך לפדותן דס"ל דהקדש לא פקע בכדי.
  לעולא- קדושתן פוקעת בכדי, דס"ל דהקדש פקע בכדי. (ולרבא, לעולא רק קדושת דמים פקעה בכדי ולא קדושת הגוף. ואיתותב).
  וה"מ בהקדש או בקונם כללי, אבל בקונם פרטי לכו"ע פקע בכדי, דקליש איסוריה.
  קודם שנקצצו: לרשב"א: בין לעולא בין לבר פדא - פדאן הוא אפי' כמה פעמים חוזרות וקודשות ופדיונם נמי קדוש, דכאילו אמר בהדיא שיהיו קרבן מעכשיו ולכשיפדו.
  לר"מ קרטבי: לבר פדא- פדאן חוזרות וקודשות, דלא בא לומר שפוקעות בכדי בקציצתן, אלא התכוון שקודם הקציצה יחזרו לקדושתן אפי' אם יפדם.
  לעולא- אינן חוזרות וקודשות, ואמר 'עד שיקצצו' כדי שבקציצתן תפקע קדושתן בכדי.
- מקנה לחבירו מעכשיו עד שאעלה לירושלים וחזר המוכר וקנה ממנו - אינו חוזר לקונה;
  לרשב"א- דכלתה קניינו, משא"כ בהקדש (ובמתנות עניים) דאמירה כמסירה וכל פעם שפודה כאילו מקדיש שוב (מסקנת הרשב"א).
  לר"מ קרטבי- דכל כוונתו היתה שכשיעלה לירושלים יפקע זכותיה בכדי. משא"כ בהקדש.
- אמר לאשה היום את אשתי ולמחר אי את אשתי - לכו"ע לא פקע קידושי בכדי ובעי' גט, דאין אישות לחצאין דלא אשכחן בה קנין דמים, ודוקא דבר שאפשר להקדיש לפירות אפשר להקדיש לזמן.
- אם אמר 'לאחר ל' ליהוי עולה' **ובתוכ"ד** אמר 'ומעכשיו שלמים':
  לעולא דקדושה פקעה בכדי- הוי שלמים עד ל', ולאחר ל' הוי עולה.
  לבר פדא דקדושה לא פקעה בכדי- הוי שלמים לעולם; אף דשלמים הוו קדושה קלה, לא פקעי בכדי.
  ואף שאח"כ יש קרבן אחר (עולה), לא פקעי.
  ואף שקודם אמר 'לאחר ל' ליהוי עולה'.
  לאחר כדי דיבור - מודה בר פדא דלאחר ל' הוי עולה, דקדושת שלמים לא משכחא רווחא אלא ל' יום.

- אמר לאשה התקדשי לי לאחר ל׳ - מקודשת, ואף שנתעכלו המעות מ״מ איכא שיעבודא דכסף.
  ופליגי (בקידושין) ר׳ יוחנן ור״ל האם יכולה לחזור בה בתוך ל׳ או לא.
  אמר לאחר ל׳ יום ליהוי עולה - חל, דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט.
  לר״ן: ולא יכול לחזור בו דעדיפא אמירה לגבוה ממסירה להדיוט והוי כאומר מעכשיו.
  לרשב״א: לבר פדא- לא יכול לחזור בו.
  לאביי ורבא- יכול לחזור בו.

ל

- נתן פרוטה לאשתו וא״ל התקדשי לי בה לאחר שאגרשך - לא מהני, דהשתא אינה בת תפיסת קידושין.
  נתן ב׳ פרוטות לפנויה וא״ל באחת התקדשי לי היום ובאחת לאחר שאגרשך - ספק אי לא מהני והוי כ׳פדאוה אחרים׳ כיון דלאחר גירושין יוצאת מרשות הבעל, א״ד מהני, דהוי כפדאן הוא דחוזרות וקודשות (י״א לבר פדא. וי״א לכו״ע) דהאשה ג״כ מכנסת עצמה לרשותו במקצת.
  לרשב״א- נפשט הספק דמהני, דהוי כאומר שדה זו שאני מוכר לך לכשאקחנה ממך תקדוש, דכיון דבידו להקדישה עכשיו - מהני. וכן גבי נטיעות אם התנה שאם אחר יפדם ויקחם ממנו יקדשו - מהני.
  לר״ן- לא נפשט הספק, דגבי שדה בידו להקדיש עכשיו את אותו הקדש שיחול אח״כ משא״כ גבי נטיעות וקדושי אשה שא״א שקדושה שניה תחול עכשיו דאיכא קדושה ראשונה.
- י״א דבנודר מיורדי הים - אסור רק באותם שדרכם לפרש.
  מיושבי היבשה - אסור רק באותם שהולכים מעכו ליפו, דסופם לירד ליבשה.
  וי״א דבנודר מיורדי הים - אסור אף ביורדים מעכו ליפו. ומיירי; או במי שרגיל לרדת שם תדיר,
  או במי שיורד בשעת נדרו (רשב״א).
  מיושבי היבשה - אסור אף באותם שדרכם לפרש. » וכן הלכה ולחומרא (ר״ן).
- יורדי ים שנעשו יושבי יבשה או להיפך; לר׳ ישמעאל- אזלינן בתר חלות הנדר.
  לר׳ עקיבא- אזלינן בתר שעת אמירה. » וכן הלכה.
- מרואי חמה - היינו שחמה רואה אותן. ומותר בדגים ועוברים.
  ואסור בסומין.
  משחורי ראש - היינו פעמים מגולי ראש ופעמים מכוסים וניכר משחרותם שהם אנשים.
  ומותר בנשים (דמיכסו) ובקטנים (דלא מיכסו).
  ואסור באנשים ואפי׳ קרחין ובעלי שיבות.
- בלשון תורה; בין ילודים בין נולדים - משמע בין נולדו כבר בין עתידים להוולד.
  בלשון ב״א; ילודים: משמע דווקא אותם שנולדו כבר.
  נולדים: לר״מ- משמע דווקא בעתידים להוולד.
  לת״ק- משמע שניהם, ונדר מנולדים לאפוקי דגים ועופות שהם מטילין ביצים.

לא

- משובתי שבת, מאוכלי שום - אסור בישראל ובכותים, דתרוויהו מצווים ועושים.
  מעולי ירושלים - מותר בכותים, דמצווים ואינם עושים.
- קונם שאני נהנה לבני נח - מותר בישראל, כיון דאיקדש אברהם איתקרו על שמיה.
  שאני נהנה לזרע אברהם - מותר בעכו״ם, ואף בישמעאל דכתי׳ ״כי ביצחק יקרא לך זרע״.
  ואף בעשיו, דכתי׳ ״ביצחק״ ולא כל יצחק.
- שאני נהנה לישראל והן לי - חל. ולא הוי כשבועה שלא אישן ג׳ ימים, דיש לו תקנה בעכו״ם.
- אוסר נכסיו על חבירו - חבירו אסור רק בנכסים שיש לו באותה שעה, דאין אוסר דבר שלא בא לעולם.
  אוסר הנאתו על חבירו - חבירו אסור אפי׳ בנכסים שקנה אחרי נדרו, דתלה בהנאה דידיה והוא בעולם.
- זבינא דרמי על אפיה - הנאת מוכר.
  זבינא חריפא - הנאת לוקח.
  זבינא מציעא - הנאת שניהם.

וה״מ שוה בשוה, אבל אם נמכר ביותר - תמיד הוי הנאת מוכר. ואם נמכר בפחות - תמיד הוי הנאת לוקח.

- הלוקח לשגר לחמיו ואמר, אם מקבלין אתן דמיהן, ואם לא, אתן דמי טובת הנאה;
  בהליכה - הוי שואל, דמיירי בזבינא חריפא וקיצי דמיה, דכל הנאה שלו.
  בחזרה - הוי ש"ש. וחזרה דספסירא הולכה היא, דאילו משכח לזבוני אפי' אבבא דביתיה - מזבין.
- 'ערלים' - עכו"ם. 'מולים' - ישראל.
- גדולה מילה: **א.** נכרתו עליה י"ג בריתות.
  ב. דוחה שבת.
  ג. שזכויות של משה לא עמדו.
  ד. דוחה נגעים.
  ה. ע"י נקרא אברהם שלם.
  ו. אם לא היא לא ברא הקב"ה עולמו.
  ז. שקולה כנגד כל המצוות.
  ח. שאם לא היא לא נתקיימו שמים וארץ.

לב

- "ויפגשהו ה' ויבקש המיתו"; לר' יהושע ב"ק- שמשה נתרשל מן המילה.
  לר' יוסי- שמשה נתעסק במלון תחילה ואח"כ במילה.
  לרשב"ג- ביקש להרוג את התינוק.
- "אם לא **בריתי** יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי": לר' אלעזר- תורה.
  ויש אומרים- מילה.
- מפני מה נשתעבדו בניו של אברהם ר"י שנה; לר' אלעזר- כי עשה אנגרייא בת"ח (שהוליכן למלחמה).
  לר' יוחנן- כי הפריש ב"א מלהכנס תחת כנפי השכינה.
  לשמואל- כי הרהר על מידותיו של הקב"ה.
- "וירק את חניכיו ילידי ביתו": לרב- **שהוריקן** בתורה; י"א זרזן.
  וי"א הריקן.
  לשמואל- הוריקן בזהב, שנתן להם.
- מלכי צדק - שם בן נח. הוא כהן ואין זרעו כהן, כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום.

פרק רביעי - אין בין המודר

לג

- העמדה שמתעכב ויושב בחצירו - קפדי אינשי, אבל שותפין לא קפדי.
  דריסת הרגל בעלמא - לא קפדי. ובמודר; לרבנן- שרי. » וכן פסקו ר"ח ור"ת.
  לר' אליעזר- ויתור אסור. » וכן פסק הרמב"ן.
- אדם שמודר מחבירו; ממאכל - אסור רק באכילה.
  מהנאת מאכל - אסור באכילה, ואסור ללעוס חיטים ע"ג מכתו.
  מהנאה המביאה לידי מאכל - אסור אף לשאול ממנו נפה וכברה (לר"א), ובמקום שמשכירין כיוצא בו אסור אף דבר שאין עושים בו אוכל נפש, וכן שק להביא פירות דמקריב המאכל ואסור. בעי ר"פ: להקריב עצמו למאכל, כלעבור בשדהו ולהגיע מהר לאוכל, וכסוס לרכוב שיראה חשוב ויתנו לו יותר. ומספק לחומרא. וליתן ע"ג מכתו, י"א- שאסור.
  לר"ן- מותר.
- המודר הנאה מחבירו; לחנן- שוקל לו את שקלו ופורע חובו, דמבריח ארי הוא.
  לרבנן- אסור, דמהנהו.

» והלכה כחנן. ואפי' בבע"ח דוחק דומיא דגיזברים דלא מצו מחלי.
ואפי' במלוה שיש עליה משכון.

- בחוב שלוה ע"מ שלא יוכל לכופו אלא כשירצה יפרע;
  לרבא- לכו"ע שרי. וכן מודו רבנן בשלח שקלו ואבד משנתרמה תרומה, אפי' שדרכו לפרוע שרי, דא"א לכופו.
  לר' הושעיא- גם בזה פליגי רבנן, או משום דגזרינן ע"מ שלא לפרוע אטו לפרוע.
  או משום דאית ליה כיסופא בכה"ג (גמ' בכתובות).

- הלך למדה"י ואחר פירנס את אשתו; לבני כהנים גדולים- ישבע כמה הוציא ויטול.
  לחנן- איבד מעותיו.
  לרשב"א- רק במפרש שנותן למזונות שחייב בעלה, אבל בסתם מודה חנן דנוטל דהוי בתורת הלואה.
  לר"ן- אף בסתם, דמסתמא אדעתא דבעל קעביד.
- לירושלמי- מודו בני כה"ג בפורע חובו דאיבד מעותיו, דמצי אמר מפייס הוינא ליה ומחיל.
  לבבלי- אף בפורע חובו ישבע כמה יוציא ויטול.

לד

- למ"ד א': בין אם בעל אבידה אסור בנכסי מחזיר - יחזיר לו אבידתו, דמידי דנפשיה קמהדר ליה.
  בין אם מחזיר אסור בנכסי בעל אבידה - יחזיר לו אבידתו, דפרוטה דרב יוסף לא שכיח (ומ"מ כיון דאפשר דמתהני מינה הוי ש"ש עליה). » וכן הלכה (רמב"ם ור"ן).
  למ"ד ב': לל"ק- רק אם מחזיר אסור - לא יחזיר אבידתו, משום דמתהני פרוטה דרב יוסף.
  לל"ב- רק אם בעל אבידה אסור - לא יחזיר. ועדיף מפורע חובו כיון דמהני ליה בידיים.
- אם המחזיר היה בטל מן הסלע - חייב בעל אבידה ליתן לו שכרו;
  אם בעל אבידה אסור בנכסי מחזיר: אם המחזיר גברא יקרנא ואינו רוצה שכרו - תפול הנאה להקדש. וה"ה שיכול להוליך הנאה לים המלח (ר"ן לה.).
  אם מחזיר אסור בנכסי בעל אבידה: לר"ן- השכר למחזיר, ולא חשיב נהנה, דהוי כזבינא דרמי על אפיה כי יכל לקבל אותו שכר גם בלא החזרת האבידה.
  לרבותיו- השכר לבעל אבידה, דלא שייך גבי בעל אבידה יקרנא לקבל אבידתו בחינם.
- הקדיש ככרו שהיתה ברשותו ונטלה לאוכלה - לא מעל, דלא הוציאה מרשותו והוי כגזבר.
  הקדיש ככר של הפקר שהיתה בד' אמותיו או שהיתה לפניו ככר של הקדש;
  נטלה לאוכלה- מעל לפי כולה.
  נטלה להורישה- מעל לפי טובת הנאה שבה, כיון שנטלה להורישה ולא שיקנו מעכשיו (ר"ן).
- 'ככרי עליך' ונתנה לו במתנה - לר' חייא בר אבין- ספק, דאולי התכוון לאוסרו רק באזמניה עליה.
  לרבא- אסור » וכן הלכה (ר"ן). וה"ה כשלקחו מודר ממנו.
  'נכסי עליך' ונתנם לו במתנה - אסור, דאסר עליו הנאתו ובשעה שמקבל את המתנה הרי נהנה ממנו. המדיר מת או שנתנה לאחר - מותר, דאפסקיה אחר.

לה

- קונמות: לר"מ: קונם פרטי- רק הוא מעל ולפיכך אין לו פדיון.
  קונם כללי- אף חבירו מעל ולפיכך יש לו פדיון.
  לחכמים: אין מעילה בקונמות, ואינו חייב אשם מעילה.
  » והלכה כר"מ, וספק אם כשמועל יוצא לחולין כהקדש (ר"ן).
- 'ככרי עליך' ונתנה לו במתנה: הנותן אינו מועל דהא לא אסירא עליה. והמקבל אינו מועל עד שיוציא, דהוי זכיה בטעות דאינו רוצה לזכות באיסורא.
- ספק בירושלמי: נדר מן הככר מהו לחמם בו את ידיו.
- ספק אי כהני שלוחי דידן או שלוחי דרחמנא. » ולהלכה שלוחי דרחמנא, ומדיר מקריב למודר (ר"ן).
  לצד ששלוחי דידן, מ"מ מדיר מקריב למודר קרבן של מחוסרי כפרה (שעל ידו נכנס למקדש ואוכל בקדשים), דאינם צריכים דעת דכתי' בהו "זאת **תורת**"; בזב ומצורע דרשי' בין גדול בין קטן, וביולדת דרשי' בין פקחת בין שוטה.
  לצד ששלוחי דרחמנא, מ"מ שאר קרבנות שאינם של מחוסרי כפרה צריכים דעת בעלים, דרחמנא שוינהו לכהנים שלוחין רק כשיש דעת בעלים.
- למ"ד בנים כסימנים או בנים עדיפי מסימנים, קטנה לאו בת לידה היא, ואם תתעבר תמות.
- קרבנות **שחייבת** האשה מביא בעלה ולפי עושרו. ולר' יהודה דדריש לשון הדיוט, אם גירשה - אינו חייב באחריותן, דכותבת בשובר הגירושין שמוחלת כל אחריות.

לו

- כהן שפיגל במזיד - חייב. ופיגולו פיגול, דאדעתא דנפשיה קעביד ואדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה (ר"ן).
  כהן שפיגל בשוגג - פטור. ופיגולו פיגול; אַו כי שלוחי דרחמנא נינהו.
  אַו מדכתי' "לא יחשב לו" מ"מ.
- אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה - אף שחזר ונשתפה פסול, הואיל ונדחה ידחה.
- קרבן פסח: **א**. אינו נאכל אלא למנוייו. וה"מ במי שחייבים להמנות.
  ב. אחר השחיטה א"א להמנות, דכתי' "מהיות משה" ודרשינן מחיותיה דשה.
  ג. קטנים פטורים מפסח דשה לבית אבות לאו דאורייתא, ומותר להם לאכול בלא להמנות.
- תרם משל בעל הכרי על של בעל הכרי שלא מדעתו - לא מהני, דדרשינן מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם.
  תרם משלו על של חבירו שלא מדעתו - ספק, האם א"צ דעת כיון דזכות הוא לו, אַ"ד מצוה דיליה היא וניחא ליה למעבדיה, וחוב הוא לו (רא"ש).
- לצד שתורם משלו על של חבירו א"צ דעת;
  לרשב"א- לחנן (דפורע חובו) מותר לתרום למודר אבל לרבנן אסור דלא גרע מפורע חובו דס"ל שאסור.
  לר"ן- אף לרבנן מותר לתרום למודר, דמסקינן דטובת הנאה של תורם ובעל הכרי נהנה רק בגרמא.
- כל הרוצה לתרום יבוא ויתרום - גבי תרומה - מהני כיון דאיכא דעת.
  גבי מודר - לא חשיב מהנה כיון דלא מיקרי שליח.
  כל השומע קולי יתרום - הוי שליחות מעליא.
  כל התורם אינו מפסיד - לא הוי שליחות כלל.
- התורם משלו על של חבירו - נפשט שטובת הנאה של תורם, דכתי' "עשר תעשר... ונתת".

לז

- על המדרש- אסור ליטול שכר, דכתי' במשה "למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה'". "צוני" - ללמד בחינם, דלא מסתבר שצוהו ליטול שכר, ולא מסתבר שבא לומר שלא מעצמו הוא אומר דהא כתי' "בך יאמינו לעולם" (ר"ן).
  על המקרא- מותר ליטול שכר, לרב- משום שכר שימור.
  לר' יוחנן- משום שכר פיסוק טעמים (מנגינה). » וכן הלכה (רמב"ם ור"ן).
  ונפק"מ בגדול או בבנות אפי' קטנות, דלא בעו שימור.
  ולרב פיסוק טעמים דאורייתא, דכתי' "ויבינו במקרא". ור' יוחנן מוקי לה בחסרות ויתרות.
  » להלכה: שכר בטלה מותר ליטול ואפי' על המדרש (ירושלמי).
- אסור למדיר ללמדו מקרא. ומותר ללמדו אם משלם לו שכרו.
  ומותר ללמד את בניו של מודר, דהוי כזן בניו דמותר.
  ומותר במקומות שהחמירו שלא ליטול שכר אפי' על המקרא, דאינם רשאים ליטול שכר. ולימוד גופיה לאו הנאה דמצות לאו ליהנות ניתנו.
- לחזור עם התינוקות בשבת - מותר (בהבלעת שכר), אבל אין קורין בתחילה דבר שלא למדו אף פעם;
  אַו משום האבות, דאם יקראו בתחילה יחושו האבות לבטולם ולא ישתעשעו עמם (ר"ן).
  אַו משום דבשבת אוכלים ושותים יותר ממה שדרכן וא"א ללמוד בתחילה.
- הלכה למשה מסיני: **א**. מקרא סופרים (ניקוד).
  ב. עיטור סופרים, וכגון "אחר תעבורו";
  לר"ן- מילים שנכתבו לתפארת הלשון, דהו"ל למכתב "ותעבורו".
  לרבותיו- שעיטרו את הענין בטעם מפסיק, שלא יטעו במשמעות.
  ג. מילים שקוראים ולא כותבים, ומילים שכותבים ולא קוראים.

לח

- לכל ישראל - ניתנה התורה, דכתי׳ "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת... לעד בבני ישראל".
  למשה וזרעו - ניתן גם פלפולא בעלמא (הבנה וחריפות), שנא׳: פסל לך... כתב לך" מה פסולתן שלך אף כתבן שלך. ומשה נתנה לישראל.
- אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על; גיבור, עשיר, חכם, ועניו. וכולן ממשה.
- כל הנביאים היו עשירים, וילפי׳ לה מד׳; **ע**מוס, **ש**מואל, **י**ונה, ומשה **ר**בינו. וסימנך: **עשי"ר**.
- לזון אשתו ובניו של מודר - מותר אפי׳ לרבנן דחנן, דלא עביד לשם פירעון, ומה שא"צ לזונם הוי הנאה דממילא (ר"ן).
- לזון בהמת מודר; לכו"ע אסור דמהנהו (לר"ן. והרשב"א פליג).
  לפטם בהמת מודר; בהמה טהורה: אסור, דעומדת לאכילה ומהנהו.
  בהמה טמאה: לת"ק- אסור, דמוכרה לעכו"ם ביותר או מאכילה לכלבים ונמצא נהנה.
  לר"א- מותר, דכיון שאינה לאכילה אינו נהנה דהפיטום מזיק לעבודה.
  לפטם עבדי המודר; לכו"ע מותר, דאין פיטומן מועיל לעבודות הבית, ואין אדם אוכלן.
- אם אבי הכלה אסור בנכסי חתן: מותר ליקח בתו, אע"פ שזן אותה, דמותר אפי׳ לזון בניו של מודר.
  אם החתן אסור בנכסי אבי הכלה: קטנה ונערה- אסור להשיאה לו, דמוסר לו שפחה לשמשו.
  גדולה- מותר להשיאה לו, דמדעתה הוי ואין לאביה רשות בה.
  ואסור לחתן לשלוח את האב לדבר עמה בעסקי נישואין.
- אב שהדיר את עצמו מבנו (ר"ן) כדי שהבן לא יתבטל מת"ת;
  לר׳ יעקב- מותר למלאות לו מים (ממים של אב) ולהדליק לו את הנר, דליכא בהו ביטול תורה.
  לר׳ יצחק- מותר לצלות לו דג קטן.
  לר׳ יוחנן- מותר אף ליקח לו חפצים מן השוק. וה"מ באשה (אמו) שמודרת ממנו או באדם מסויים, דאין דרכן ליקח חפצים מן השוק ואנן סהדי דהכי לא אדריה (ירושלמי).
- מותר להשקות מודר (בכוס של מודר) כוס של שלום; לבבלי- כוס של בית האבל.
  למערבא- כוס (חמין) של בית המרחץ.

לט

- אם חולה אסור בנכסי מבקר;
  בעמידה- מותר לבקרו, דאין נוטלין עליה שכר (וחייב לבקרו בחינם), דמצות ביקור די לה בעמידה (ר"ן).
  בישיבה- או שיש מקומות שמותר, דהחמירו על עצמם שלא ליטול שכר על הישיבה שמא יטלו על העמידה. ויש מקומות שאסור, דמדינא מותר ליטול שכר על הישיבה ונמצא מהנהו.
  או שאסור בכל דוכתי, דגזרינן שמא ישהה בישיבה ועל שהייה בכ"מ נוטלין שכר. ולא גזרינן שמא ישהה בעמידה, דכיון שאין דרך לעמוד איכא היכירא. » וכן הלכה (ר"ן).
  לתת לו דבר- אסור, דדוקא הנאה דממילא שריא במקום מצוה אבל בידיים אסור.
- אם מבקר אסור בנכסי חולה;
  לעולא- בעמידה מותר דמחיותיה לא אדריה, בישיבה אסור דהא אפשר בעמידה.
  לשמואל- מותר בין בישיבה בין בעמידה, דישיבה נמי הוי חיותיה דחולה. » וכן הלכה (ר"ן).
  וה"מ בו, אבל בבנו - מחיותיה דבריה נמי אדריה.
  וה"מ שהחולה אסר אותו אבל אם המבקר אסר עצמו - אדריה אף מחיותיה.
- ז׳ דברים נבראו קודם העולם: **ת**ורה, **ת**שובה, **ג**ן עדן, **ג**יהנם, **כ**סא הכבוד, **ב**ית המקדש, **ו**שמו של משיח. ומחשבתן של ישראל קדמה לכל. וסימנך: **ת"ת ג"ג כב"ש** (לב האריה).
- ביקור חולים אין לה שיעור; לרב יוסף- אין שיעור למתן שכרה (ונדחה).
  לאביי- אפי׳ גדול אצל קטן.
  לרבא- אפי׳ מאה פעמים ביום.

מ

- כל המבקר את החולה: **א.** נוטל אחד משישים מחליו, וכעישורייתא דרבי. וה"מ בבן גילו (מזלו).
  ב. גורם לו שיחיה, ע"י תפילתו וע"י שמפקח על צרכיו.
  ג. ניצול מדינה של גיהנם.
  ד. נשמר מיצה"ר.
  ה. ניצל מן היסורין.
  ו. יהיו הכל מתכבדין בו.
  ז. יזדמנו לו רעים טובים כנעמן.
- הנכנס לבקר את החולה - יישב על הקרקע, דשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה.
  י"א דהוי דוקא כשהחולה שוכב ע"ג קרקע דנמצא מבקר גבוה ממקום שכינה.
- כתי' "אך מעיין ובור" ודרשי'; מעיין מטהר בזוחלין (נהר), ומקוה גשמים מטהר באשבורן (במקום אחד).
  לרב ואבוה דשמואל: נהר שלא מכזב: בקי- טובל בו אם רואה שאין חשש שרבו נוטפין (גשמים), וכגון שהנהר הולך לאט או שנתרבה מעט.
  אינו בקי- טובל רק בתשרי שמסתמא לא רבו בו נוטפין, דתשרי אינו זמן גשמים והפשרת שלגים.
  נהר שמכזב: אין טובל בו כלל, דחיישינן שרבו נוטפין על הזוחלין.
  למימרא ב' דשמואל: נהר שלא מכזב: טובלין בהם תמיד, דנהרא מכיפיה מתבריך דכל טפח שיורד עולה לקראתו תהום טפחיים.
  נהר שמכזב: ליכא למימר ביה דמתבריך מכיפיה.
- » ר"ת פסק כמימרא ב' דשמואל דנהרא מכיפיה מתבריך. הר"ח והרי"ף פסקו כרב ואבוה דשמואל.
- ר"ן: נהר שמכזב היינו בלא טענה, אבל המכזב בפולמוסיאות ובשני בצורת לא חשיב מכזב.

מא

- הא דברבו נוטפין פסול; לראב"ד- ה"מ במקום שלא היתה שם זחילתו של נהר קודם לכן, אבל במקום שהיה גם קודם נהר אע"ג שרבו נוטפין כשר.
  לרמב"ם- ה"מ במשך הנהר למטה, אבל בגומת המעיין עצמו אפי' שרבו נוטפין הרי הם מתבטלים וכשר. ובמקום שנתרחב המעיין - פסול.
- "בחוסר כל"; לרב- בלא נר ושולחן.
  לרב חסדא- בלא אישה.
  לרב ששת- בלא שמש.
  לרב נחמן- בלא דעה.
  לתנא- בלא מלח ובלא רבב (שמן).
- חולה "בורדם"; לא מבקרים, דנקביו מצערי ליה. ולא מזכירים שם המחלה, דלאו לשון נקיה הוא (ר"ן).
- רופא אסור בנכסי חולה: מותר לרפאותו בחינם ולא בשכר.
  חולה אסור בנכסי רופא: גופו- מרפא (משל מודר) לפי שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות. ואם החולה אסר עצמו - אפשר שאפי' סם של רופא שרי, דמן חיותיה לא אדריה.
  בהמתו- אם אין רופא אחר - מותר לרפאותה והוי כהשבת אבידה.
  ואם יש רופא אחר - אסור לרפאותה, אבל אומר לו סם פלוני יפה לה סם פלוני רע לה דהוי הנאה דממילא.
- בתמחוי רגיל - אסור לאכול מודר ומדיר, שאם אוכל מעט - חבירו נהנה. וה"ה באבוס של פועלים.
  בתמחוי החוזר - מותר, דהתמחוי גדול שהרי חוזר לבעה"ב.
- באמבטי קטנה: אינו רוחץ עם המודר, דמתוך שהיא קטנה מעלה המים עליו ומהנהו.
  באמבטי גדולה: לר' יהודה- רוחץ עמו. ומזיע עמו אפי' בקטנה.
  לר' מאיר- אינו רוחץ עמו גזירה אטו קטנה.

- לישן במטה עם המודר: לר' יהודה- מותר, חוץ ממטה קטנה בימות הגשמים, דמחממו ומהנהו.
  לר' מאיר- אסור תמיד, דגזרינן אטו קטנה בימות הגשמים.
- לא יחפור עם המודר באומן; לר' יהודה- מיירי בקרוב דמרפי ליה לארעא, אבל רחוק מותר.
  לר' מאיר- אפי' ברחוק אסור, גזירה משום קרוב.

מב

- הדירו לפני שביעית:
  קודם השביעית- אינו אוכל מפירות שדהו.
  בשביעית- אסר 'נכסי' - מותר בפירות, דבשביעית הפקר הם ולא הוו בכלל 'נכסי'.
  אסר 'נכסים אלו' - אסור בפירות, דאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו.
  וה"ה באסר 'נכסי אלו', דהולכין בתר לשון אחרון דאמר אלו (ר"ן).
  הדירו בשביעית: אוכל מן הפירות, דאינם ברשותו שיוכל לאוסרם.
- היכא שמותר בפירות בשביעית - מ"מ אסור לרדת לשדה המדיר.
  לעולא- מיירי בעומדין אילנות על הגבולין, אבל באמצע השדה מותר, דרחמנא אפקריה לארעא היכא דא"א ללקטם בענין אחר.
  לר"ש בן אליקים- תמיד אסור, גזירה שמא ישהה בעמידה גם לאחר לקיטת הפירות.

מג

- מודר לא ישאיל או ילוה או ימכור למדיר; לר' יוסי בר"ח- כגון שנדרו הנאה זמ"ז, וכר"א דויתור אסור.
  לאביי- גזירה לשאול (למדיר) משום להשאיל (מהמדיר).
  ולא ימכור אף בזבינא חריפא (ר"ן).
- לאביי דגזרינן; ה"מ במודר הנאה מחבירו בלבד דיכול ליהנות מחבר אחר, אבל במודר מכל ישראל לא גזרינן דטריחא ליה מילתא ליהנות מעכו"ם.
  וה"מ בשאלה והלואה ומכירה דלא משמע לאינשי דליתסרו במודר וחיישינן דאי עביד להו מודר למדיר אתי נמי למשקל להו ממדיר, אבל בהנאה גמורה לא גזרינן.
- אמר קונם שדי שאני חורש בפרתך לעולם;
  אם היה דרכו לחרוש - הוא אסור לחרוש בה, אבל אחרים מותרים.
  ואם אין דרכו לחרוש - הוא וכל אדם אסורים לחרוש בה בשדהו כדי שלא יהנה בחרישתה.
- המדיר יכול ללכת לחנוני ולומר לו "איש פלוני מודר ממני הנאה ואיני יודע מה אעשה לו" והוא נותן לו, ואם רוצה המדיר לפרוע לחנוני - פורע. וכן לבנות ביתו אומר לפועלים וכו' וכן לגדור ולקצור שדהו.
- היו בדרך - נותן לאחר לשום מתנה והלה מותר בה. אין עמהם אחר;
  לרבנן- מפקיר, ומודר נוטל ואוכל.
  לר' יוסי- נדר ואח"כ הפקיר אסור, לר' יוחנן- דהפקר כמתנה דהוי ברשותו עד דאתי לרשות זוכה.
  לרבא- דאנן סהדי דאפקריה כדי שיזכה מודר, וגזרינן משום מתנת בית חורון שאמר בפירוש ואינן לפניך אלא כדי שיבוא אבא וכו'. » וכן הלכה (ר"ן).
  הפקיר קודם שנדר - מותר, לר' יוחנן- דכל הנודר אין דעתו ע"מ שהפקיר.
  לרבא- דליכא למגזר. ודעתו אף על מה שהפקיר.
- ומודו כו"ע (לעולא אליבא דר' יוחנן ולרבא) בהפקיר לזמן (ליום אחד, לשבת אחת, וכדו') דלא יוצא מרשותו כיון דלא שכיח דמפקרי הכי. וכיון ששינה ואכתי אגיד גביה אפי' באותו זמן שהפקירו, אמדינן לדעתיה דלא ניחא ליה שיצא מרשותו עד שיזכה שני (ר"ן).

מד

- מפקיר שדהו; בתוך ג׳ ימים - תיקנו שיכול לחזור בו, מפני הרמאין שהפקירו כדי להפטר ממעשר והיה הפקרם הערמה בלבד. לר׳ יוחנן- לר׳ יוסי חוזר מדאורייתא.
  לרבא- לכו״ע חוזר מדרבנן.
  לאחר ג׳ ימים - אינו יכול לחזור בו, דרמאי לא יאחר לזכות בו יותר מג׳.
  לר׳ יוחנן- לר׳ יוסי אינו חוזר מדרבנן, דלא לישתכח תורת הפקר (ר״ל).
  לרבא- לכו״ע אינו חוזר מדאורייתא.
- ר״ן: בתוך ג׳ יכול לחזור בו אפי׳ אם כבר זכה בה אחר;
  משום שאם יראו הרמאין שאחר יכול לזכות לא ישמעו לחכמים ויאמרו שגם הם זוכין מההפקר.
  ומשום דלא מתברר שיהא הפקר, דשמא לא גמר בדעתו להפקיר והתכוין להערמה בלבד.
- ר״ל: לר׳ יוחנן, מודה ר׳ יוסי שלאחר ג׳ ימים יוצא מרשות נותן מדרבנן. ומעשר מיניה וביה, דשמא יחשוב שהוי הפקר מה״ת וחייב במעשר רק מדרבנן ויעשר מן החיוב על הפטור.
  וליכא הפקר ב״ד הפקר, דלא רצו חכמים לפטור ממעשר מה שחייב מה״ת.
  ומודה ר׳ יוסי בהפקיר בפני ג׳ דיוצא מרשותו.
- המפקיר כרמו ולמחרת עמד ובצרו - חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה, דכתיב בהו תעזוב יתירא. במעשר; לרבא- מה״ת פטור דלא כתי׳ ביה תעזוב יתירא, מדרבנן חייב דכל ג׳ ימים יכול לחזור בו.
  לר׳ יוחנן- לר׳ יוסי חייב, דאמרינן דחוזר בו מן ההפקר, אא״כ פירש שזוכה מן ההפקר (ר״ן).

מה

- הפקר; לר׳ יוחנן- בפני ג׳. פחות מג׳, הוי כמתנה דלא נפיק מרשותיה עד דאתי לידי זוכה (וס״ל כר׳ יוסי).
  לריב״ל- מדאורייתא אפי׳ בפני אחד, ומדרבנן לא הוי הפקר אלא בפני ג׳ כדי שיהיה א׳ זוכה וב׳ מעידים. » וכן הלכה (ר״ן).

פרק חמישי – השותפין

- השותפין שנדרו הנאה זה מזה (למ״ד ויתור אסור במודר הנאה);
  בחצר שאין בה דין חלוקה:
  לרבנן- אסורין ליכנס לחצר, וספק בגמ׳ מה טעמם;
  או משום דאין ברירה וא״כ לכ״א יש קנין הגוף בחלקו ושיעבוד בחלק חבירו וקונמות מפקיעין מידי שיעבוד. וה״ה בהדירו אחד את השני.
  או משום דקנסינן להו כיון שנדרו עצמם ושמא יכשלו, אבל בהדירו לא קנסינן להו דכאנוסים דמו. ואם א׳ הדיר את עצמו ואת חבירו - שניהם אסורים, דאי שרית מודר (אנוס) לא ציית נודר ולא פלוג רבנן (רבינו יונה).
  לראב״י- מותרין ליכנס לחצר, דיש ברירה והחצר קנויה לו לגמרי לאותו תשמיש בקנין הגוף. » וכן הלכה.
  בחצר שיש בה דין חלוקה: לכו״ע אסורין, דאין לכ״א בכולה קנין הגוף דשמא יכוף את חבירו לחלוק.
  לרשב״א- ואפי׳ לאחר חלוקה אסורין, דקיי״ל דאין ברירה, והוי כמכרו זה לזה ואסורים.
  לרמב״ם- לאחר חלוקה מותרין, ואף דאין ברירה מ״מ אנן סהדי שע״מ כן נשתתפו שלא יוכל לאסור עליו לאחר חלוקה.
- » להלכה: לרבינו יצחק- יש ברירה אפי׳ בדאורייתא.
  לר״ת לרמב״ן ולר״ן- אין ברירה בדאורייתא. והא דפסקינן הכא כראב״י דיש ברירה;
  לר״ת- דפסקינן כראב״י ולא מטעמיה אלא משום דויתור מותר במודר הנאה.
  לרמב״ן- דבעלמא הדבר מתברר רק למחר, משא״כ הכא דשותפין זהו תשמישן שכ״א משתמש **בכולה מהיום**, וכמאן דעייל בדנפשיה, דאל״כ נמצא אוסר נכסי חבירו על בעליהן.
  לר״ן- דהכא עיקר הדבר מתברר בשעה ראשונה דהיינו מה שעתיד כ״א לזכות בכל גוף החצר, ומיעוטו מתברר לאחמ״כ דהיינו הזמן שרוצה לזכות בה.

מו

- השותפין שנדרו הנאה זמ"ז - לכו"ע שניהם אסורים (למ"ד ויתור אסור) להעמיד ריחיים ותנור ולגדל תרנגולים, דבעלמא יכולים לעכב זה על זה ובמודר נמצא מהנהו.
- שותף שהדיר עצמו מחבירו: כופין אותו למכור את חלקו, דכיון שחבירו מותר חיישינן שמא יתקנא בחבירו ויכשל וישתמש בחצר. ואפי' לראב"י כופין אותו למכור, דרואה את חבירו מעמיד ריחיים ותנור ויתקנא. ולא יאסור גם את חבירו (שהרי יכול לעכב בריחיים ותנור) דכסיפא ליה מילתא.
  שותף שהדיר את חבירו: לרמב"ם- כופין את המדיר למכור את חלקו וכנ"ל (וכן בירושלמי).
  לר"ן- אין כופין אותו למכור, אא"כ היה רגיל להדירו. רגיל - ב"פ.
- השותפין שנדרו הנאה זה מזה והיה א' מן השוק מודר באחד מהם הנאה:
  לרבנן- אסור לו ליכנס לחצר, וכנ"ל.
  לראב"י- מותר לו ליכנס לחצר, לרשב"א- ומותר ליכנס רק לצורך השותף (וכן נקט הר"ן).
  לרא"ה- שרי בכל ענין.
- מרחץ ובית הבד של מדיר שמושכרין לאחר (וי"א [לקמן] דקנויים למחזיק אלא שנותן כל שנה דמים) - המודר מותר, אא"כ יש למדיר בהם תפיסת יד.
  ואא"כ השכירן לאחר הנדר, דאין האיסור מסתלק ע"י שכירות ולא הוי כמכירה (ר"ן בשם הרשב"א).
  תפיסת יד; לר"נ- שמשתכר בעל המרחץ למחצה ולשליש ולרביע מהרווחים.
  לאביי- אפי' משתכר מביצים שמעמיד שם למכירה. ומותר רק כשמקבל דמי שכירות קבועים.
- הא דהכא מותר מודר במרחץ של מדיר, אע"ג דבעלמא משכיר יכול לאסור ביתו על השוכר:
  לתוס'- דדוקא באסר המרחץ בפירוש חייל איסורא, אבל הכא מודר הנאה מנכסיו בסתם ואין דעתו ע"מ שהשכיר.
  לר"ת- דדוקא הקדש או קונם כללי מפקיע מידי שיעבוד, אבל בקונם פרטי אלמוה רבנן לשיעבודיה.
  וי"א- דדוקא בשלא הקדים שכר למשכיר וחייב שכרו להקדש - חל הקדש על הבית, אבל הכא מיירי שהקדים לשלם השכירות ואסתלק ליה משכיר לגמרי (וכן בירושלמי).
  וי"א- דהכא מיירי שהקרקע קנויה לשוכר ומורישה לבניו אלא שנותן כל שנה דמים למשכיר.
  לר"ן- דדוקא באוסר גם על השוכר - יכול לאסור גם על אחרים, דאסתלק שיעבודא דשוכר, אבל הכא השוכר עצמו מותר ומודר לא נהנה ממדיר אלא מהשוכר.

מז

- קונם לביתך שאני נכנס: מכרו או נתנו לאחר - מותר. מכרו למודר עצמו - אסור.
  נפל הבית - אסור, ואפי' אם בנהו במקום אחר, ד'ביתך' קאמר.
  קונם ביתך זה שאני נכנס: אף אם מכרו או נתנו לאחר אסור, דשוויה אנפשיה חתיכה דאיסורא.
  נפל הבית - מותר, ואפי' אם בנהו במקומו וכמדתו הראשונה, ד'בית זה' קאמר.
- 'קונם לבית זה שאתה נכנס' ומכרו לאחר - אסור, ד'זה' כמפרש 'אפי' לאחר שיצא מרשותי' (ר"ן), ונפשט שאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו.
- האומר לבנו קונם שאי אתה נהנה לי בחיי ובמותי ומת - יורש גוף הנכסים אלא שאסור לו ליהנות מהם, ומותר לו לומר לבניו או לאחיו אלו נכסי אבא טלו לעצמכם.
- לכתחילה אסור להחליף איסורי הנאה.
- אמר קונם פירות אלו עלי: אפי' אחר החליפן אסור בחילופיהן, דכיון שאמר 'אלו' שוינהו עליו כהקדש.
  קונם פירות אלו על פלוני: אם אחר החליפן- החליפין מותרין.
  אם המודר החליפן- ספק האם החליפין אסורין לו דכל איסוה"נ אסורין מדרבנן למחליף, א"ד אזלינן בתר כוונת הנודר ולא מצי למיסר חבריה בדבר שלא בא לעולם. וה"מ לכתחילה אבל בדיעבד אם נהנה מן החליפין - מהני, ואם קידש בהם אשה - מקודשת. (וספק גם במדיר את עצמו ולא אמר אלו והחליפן בעצמו).
  » להלכה: לר"ן- מותר בחילופיהן, דספק דרבנן לקולא.
  לרמב"ם- אסור בחילופיהן.

- הזן אשת חבירו - לחנן הניח מעותיו על קרן הצבי.
נתן לה כסף - חייבת לשלם את ההלואה, ובע"ח נפרעין מהבעל מדר' נתן.

מח

- בדבר של עולי בבל - מודר מותר, וכגון הר הבית והעזרות והבור שבאמצע הדרך, דהפקירום עולי בבל.
בדבר של אותה העיר - כגון הרחבה והמרחץ וביהכ"נ והתיבה והספרים;
לרבנן דלעיל- אסור, דהוי כחצר שא"ב דין חלוקה. » וכן פסק הרמב"ם.
לראב"י דלעיל- מותר. » וכן פסק הר"ן.
- הכותב לנשיא; לר' יהודה- קנה וא"צ לזכות בו, דיפה כח הנשיא (ר"ן).
לרבנן- אף נשיא צריך לזכות. וקמ"ל שאם המדיר כתב חלקו בביהכ"נ - המודר מותר, אפי' שהמדיר עדיין יכול להשתמש בביהכ"נ.

ואנשי גליל אין צריכין לכתוב, דקנטרנין היו ואבותיהם כבר כתבו חלקן לנשיא.

- מודר שאין לו מה יאכל נותן מדיר לאחר משום מתנה והלה מותר;
לל"ק דרבא- אם אמר 'ואינן לפניך אלא כדי שיבוא אבא ויאכל' - אסור, דהוכיח סופו על תחילתו והוי הערמה.
לל"ב דרבא- אפי' אם אמר 'הן לפניך ויבוא אבא ויאכל' - אסור, דסעודתו מוכחת עליו, דאנן סהדי שאין אדם מכין סעודה לנישואי בנו ונותנה לאחר.
לרשב"א- ואסור דוקא כשהתנה בשעת מתנה, אבל התנה אח"כ מותר.
לרמב"ם- אפי' בהתנה אח"כ אסור.
- קני ע"מ להקנות: לפומבדיתאי: לא קני.
לרב נחמן: קני.
לרב אשי: לר"ן- לא קני.
לרמב"ם- קני. » והלכה כרב אשי.
- למ"ד קני ע"מ להקנות קני, הא דלא קנה במתנת בית חורון;
או משום דסעודתו מוכחת עליו דאבוה מדידיה מתהני אבל הכא ניחא ליה שיהנה הבן (הצורבא מרבנן) מאביו (הגנב) כיון שכך סדר נחלה.
או משום דמתנת בית חורון הוי כר"א (דויתור אסור) דמחמיר בנדרים טפי מדיני ממונות.
- לרשב"א- קני ע"מ להקנות לאחר ל' יום - בשטר מהני, דהשטר קיים ועומד.
לר"ן- במצוה מחמת מיתה אף בשטר לא מהני, דאין שטר לאחר מיתה.

פרק שישי – הנודר מן המבושל

מט

- הנודר מן המבושל - לתנא דמתני'- מותר בצלי.
לר' יאשיה- אסור בצלי, דבאתריה אפי' צלי קרוי מבושל.
ומותר בשלוק, דבשיל ולא בשיל (ר"ן).
מן התבשיל - אסור בכל דבר שנאכל עם פת, וכגון; צלי, שלוק, תבשיל רך, וביצה.
ואסור אפי' במה שהחולין אוכלין בפת, וכגון היטריות רכות (דלועין קטנים).

ומ"מ מותר בתבשיל עבה דנאכל בלא פת, ואפי' אמר 'שאני טועם', חוץ מבבל שאסור דאכלי ליה עם פת.

- לבבלי- לכו"ע הלך אחר לשון ב"א.

לירושלמי- פליגי אי אזלינן בתר לשון תורה לחומרא או לא.

- דלועין: לתי' א' בגמ'- רכים - מעלי לחולה. קשים - לא מעלי.
לרבא בר עולא- החלק הפנימי - מעלי. החלק החיצוני - לא מעלי.
לרבא- תמיד קשים לחולה. ומש"כ שחולין אוכלים דלועין קאי ארבנן שהם חלשים.
- לר' יוסי- אדם נידון בכל יום. » וכן הלכה, ולכן מתפללים בכל יום על קצירי (חולין) ומריעי (חלשים).
לרבנן- אדם נידון רק בר"ה.

- פניהם צהובים (מאירים); **א**. האוכל תרדין, ואפי׳ בלי מלח.
  ב. שיכור.
  ג. חכם, ד״חכמת אדם תאיר פניו״.
  ד. מלוי בריבית ומגדלי חזירים, שמרוויחים הרבה.
  ה. מי שנכנס תדיר לבית הכסא.

נ

- משש דברים התעשר ר״ע: **א**. מכלבא שבוע חמיו.
  ב. מן אילא דספינתא (דמות איל למזל) מלא בדינרים ששכחו.
  ג. מן גווזא (תיבת אוצרות הספינה) ששכחו.
  ד. מן מטרוניתא, שהלוותה לו והקב״ה וים היו ערבים והחזירו לה יותר.
  ה. מאשת טורנוסרופוס, שהתגיירה ונישאה לו והכניסה לו ממון.
  ו. מקטיעא בר שלום, שנתן ממונו לר״ע ותלמידיו.
- אילו הייתי יודע שיעשה סופר לא הייתי נודר - לא מהני, דאין פותחין בנולד.
  אילו הייתי יודע שילמד אפי׳ פרק אחד - כך פתחו לכלבא שבוע, ומהני דר״ע נשאה ע״ד נשאה סופר ושכיח שילמד (ר״ן).
- פועל שעושה במין תאנים (כלופסין) לא יאכל במין אחר של תאנים (בנות שבע).

נא

- במשכב זכר כתי׳ ״תועבה״ - תועה אתה בה.
  במשכב בהמה כתי׳ ״תבל״ - וכי תבלין יש בה.
  בזנות כתי׳ ״זימה״ - זו מה היא, שאין ידוע ממי היא מתעברת.
- לוליינית - תספורתא יחידתא (נאה) - הוי ראש בצד עיקר, שמצמצם שלא יעלה אחד מן השערות על חבירו. וזו תספורת כ״ג.
- הנודר מן התבשיל - מותר בדלעת הרמוצה; לשמואל- של מקום שנקרא קרקוזאי.
  לרב אשי- דלעת הטמונה ברמץ. ואיתותב.
- הנודר ממעשה קדרה - אסור רק בדבר שצריך להרתיח ולבשל הרבה, כאורז וכדו׳ (ר״ן).
  מן היורד לקדרה - אסור ביורד לאילפס, שכבר ירד לקדרה.
  מן היורד לאילפס - מותר ביורד לקדרה, דעדיין לא ירד לאילפס (ר״ן).
  מן הנעשה בקדרה - אסור רק בנגמר עשייתו בקדרה.
  מן הנעשה באילפס - אסור רק בנגמר באילפס. ומותר בנגמר בקדרה, אפי׳ שירד אח״כ לאילפס (ר״ן).
- הנודר מן היורד לתנור - אסור רק בפת.
  כל מעשה תנור עלי - אסור בכל הנעשה בתנור.
- מן הכבוש - אסור בכבוש של ירק. דֶכבוש - ספק, ולחומרא (ר״ן). וכן כולם.
  מן השלוק - אסור בשלוק של בשר.
  מן הצלי - אסור רק בצלוי של בשר.
  מן המליח - אסור במליח של דג, ואפי׳ מלוח לשעה (ירושלמי).
  י״א שאם אמר ׳כבוש׳ בלא ה׳ הידיעה, אסור בכל הכבושים. וכן כולם.
  וי״א דתלוי אם אמר ׳שאני טועם׳ - דאסר בהכל, או לא אמר ׳שאני טועם׳.
- דגה - דגים קטנים. ובלשון תורה, בין דגים גדולים בין דגים קטנים.
  דג - דג גדול (ר״ן).
  דגים - דגים קטנים (ר״ן).

- דג או דגים: מותר בטרית טרופה (דג חתוך דק דק) ובציר (שומן עם חתיכות דגים) ובמורייס (שומן הדג).
  ורבא (נב:) מוקי לה כשיצאו מהן קודם הנדר, דלאחר הנדר הוי ספק בגמ'.
  מן הצחנה (דגים שלמים וחתוכים [ר"ן]): אסור בטרית טרופה, ומותר בציר ומורייס.
  מן הציחין (צחנה בלשון רבים): ספק אי אסור בציר ובמורייס או לא.
  מטרית טרופה: מותר בציר ובמורייס (ר"ן), ואסור בחלקים החתוכים שבצחנה.

נב

- מן הגבינה - אסור בין במלוחה בין בתפלה אף שרוב הגבינות מלוחות (אבא שאול).
  מן הבשר - לרבנן- מותר ברוטב ובקיפה (היורד לשולי הקדרה), דרק נתן בהם טעם.
  לר' יהודה- אסור ברוטב ובקיפה, כי הנודר מן הדבר אסור גם בנותן טעם. והוי כדבר שיש לו מתירין כיון דמצוה לישאל, ובמינו אסור אפי' בנתערב באלף.

ומודו רבנן; **א.** באמר 'זה', דשויה אנפשיה חתיכה דאיסורא.
ב. באמר 'שאיני טועם', דמשמע לשונו לאסור גם טעם בלבד.

- מין בשאינו מינו: בטל בשישים, ואפי' כשיש לו מתירין, ודהחילוק בין המינין הוא סיבת הביטול.
  מין במינו: דבר שאין לו מתירין:
  לר' יהודה- אינו בטל, דכתי' "ולקח מדם הפר ומדם השעיר" ואע"פ שדם הפר מרובה - עדיין קרי ליה דם השעיר ואינו בטל. וטעמא משום דכל דבר שהוא דומה לחבירו אינו מחלישו ומבטלו אלא מעמידו ומחזקו.
  לרבנן- בטל בשישים, דאזלינן בתר חילוקן באיסור והיתר. והא דדם השעיר אינו בטל בדם הפר משום ששניהם כשרים לזריקה.
  דבר שיש לו מתירין: לכו"ע אינו בטל, דהאיסור דומה להיתר.
- רי"ף: פת שאפאה עם הצלי בתנור אסור לאוכלה בכותח משום דהוי דבר שיש לו מתירין, דהא מצי למיכלה בהדי בישרא, ואפי' באלף לא בטיל.
  י"א- דס"ל לרי"ף דדבר שיש לו מתירין אפי' שלא במינו אינו בטל.
  לר"ן- ס"ל דהא דדבר שיש לו מתירין שלא במינו בטל - ה"מ בדבר שהוא אסור עכשיו ועתיד להיות ניתר אח"כ, אבל דבר שיש לו היתר עכשיו - אינו בטל.
- ר"ן: מים ומלח לגבי עיסה הוי מין במינו, מכיון שא"א לעיסה בלא מים ומלח.
- הנודר מן החלב; באתרא דרבנן- מותר בקום (מים היוצאין מן החלב).
  באתרא דר' יוסי- אסור בקום, דקומא דחלבא קרו ליה.
  הנודר מן הקום; באתרא דרבנן- מותר בחלב.
  באתרא דר' יוסי- אסור בחלב, דכיון שלקום קרו חלבא הוו להו קום וחלב דבר אחד (ר"ן).
- הנודר מן העדשים; לרבנן- אסור באשישים (עדשים מטוגנים בדבש), משום שהעיקר זה העדשים (ר"ן).
  לר' יוסי- מותר באשישים, דכיון שנשתנו אין שם עדשים עליהם.
- אמר קונם זיתים וענבים אלו- אסור גם ביוצא מהן (ביוצא לאחר הנדר).

קונם זיתים וענבים שאיני טועם- ספק, ונקטינן לחומרא.
וטעמא דאסור; לר"ן- משום דא"צ לומר שאיני טועם, וקאמר לאפושי איסורא.
לרמב"ם- משום שהלשון מוכיח שאוסר כל טעימה מהם.

קונם זיתים וענבים שאיני אוכל- ספק, ונקטינן לחומרא.
וטעמא דאסור; לר"ן- משום דהו"ל למימר קונם פירות האלו באכילה עלי. אבל בשבועה דלא מצי למימר 'עלי' - לא נאסר ביוצא מהן.
לרמב"ם- משום שהלשון מוכיח שאוסר כל אכילה מהם. וה"ה בשבועה.

- הנודר מן הדבר - מותר בכל; ביוצא ממנו, בחילופיו ובגידוליו, ובנותן טעם לרבנן דלעיל.
  אמר זה או אלו - אסור בכל.

אמר שאיני טועם - בנותן טעם אסור. בחילופיו ובגידוליו מותר. ביוצא ממנו ספק.

נג

- הנודר מתמרים או מסתוניות (ענבים קשים שאין דרך לאוכלם):
  לתנא קמא- אסור רק בהם ולא ביוצא מהן. » וכן הלכה (ר"ן). ולא דמי לקומא דחלבא;
  או משום דהכא נשתנה הגוף, משא"כ בקום שהיה מעורב בחלב ונפרד ממנו.
  או משום דהכא שמו הוי להבדיל בין דבש לדבש, משא"כ בקום שאין עוד סוג קום.
  לר"י בן בתירא- אסור בו וביוצא ממנו, כי שם תולדתו קרויה עליו; דבש תמרים וחומץ סתוניות.
  לר"ש ב"א (דבנן בתראי) - כשדרך לאוכלו ואת היוצא ממנו - תמרים - שניהם אסורים.
  כשדרך לאכול רק את היוצא - סתוניות - אסור ביוצא בלבד.
- הנודר מן היין - מותר ביין תפוחים, דסתם יין מענבים.
  מן הדבש - מותר בדבש תמרים, דסתם דבש מדבורים.
  מן החומץ - מותר בחומץ סתוניות, דסתם חומץ מענבים שהחמיצו.
  מן הכרישין - מותר בקפלוטות. וכולם משום דאית להו שם לווי.
- מן השמן: בא"י- אסור רק בשמן זית.
  בבבל- אסור רק בשמן שומשמין.
  מקום שמסתפקין מזה ומזה- אסור בשניהם אף שרובא מסתפקין מחד, דספק איסורא לחומרא ושמא נתכוון לאלו.
- מן הירק: בשאר שני שבוע- אסור בירק גינה, דהוא סתם ירק. ומותר בירק שדה, דיש לו שם לווי.
  נדר בשביעית- אסור בירק שדה, חוץ ממקום שמביאין ירק מחו"ל דאסור אף בירקות גינה.
- להביא ירק מחו"ל; לר' חנניה ב"ג- מביאין.
  לתנא קמא- אין מביאין, משום גושה שטמא כארץ העמים מספק מת.
- מן הגריסין; לת"ק- אסור במקפה, משום דבאתריהו קרו ליה מקפה דגריסין (ר"ן).
  לר' יוסי- מותר במקפה, משום דבאתריה קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין (ר"ן).
- מן המקפה; לת"ק- אסור בשום, דמקפה כולל כל דבר קפוי ועבה, ושום ממחין במעט מים (ר"ן).
  לר' יוסי- מותר בשום.
- מן הכרוב - אסור באיספרגוס. מן האיספרגוס - מותר בכרוב.
- חיטה - אסור באפויה ומותר לכוס. חיטין - אסור לכוס, דדרך לכוס כמה ביחד. וכן בגריס.

פרק שביעי – הנודר מן הירק

נד

- י"א: הנודר מן הירק- מותר בפרי האדמה (דלועין).
  ירק קדרה- אסור בפירות הבאין להכשיר את המאכל (שומים ובצלים).
  ירק המתבשל בקדרה- לרבנן- מותר בדלועין, דמילתא דצריך שליח לאימלוכי לאו מיניה.
  לר"ע- אסור, דמימליך שליח. ואסור מספק (ואינו לוקה), דמשמע מריבויא.
- וי"א: הנודר מן הירק- אסור בנאכל רק חי. ומותר בשומים וחזרת שנאכלים חיין ומבושלין.
  ירק קדרה- אסור בנאכל רק חי או חי ומבושל.
  ירק המתבשל בקדרה- לר"ע - אסור מספק אף בנאכל רק מבושל (דלועין). » והלכה כר"ע.
- השליח שעשה שליחותו - בעה"ב מעל, דילפי' "חטא" "חטא" מתרומה דיש שליח לדבר עבירה.
  ואם צריך לאימלוכי - שליח מעל, אפי' לר"ע, דאדעתא דנפשיה קעביד שליח.
- הנודר מן הבשר: אסור בכל מיני בשר, ומותר בחגבים. בראש ורגלים וקנה וכבד ולב ועופות ודגים;
  לרשב"ג- מותר, דמילתא דמימליך שליח עליה מותר.
  לר"ע- אסור. בעופות - לרמב"ם- אסור אפי' במקום דלא מימליך.
  לר"ן- הכל רק במקום דמימליך.
  בדגים - אסור אא"כ הקיז דם (ועוף אפשר בשליקה) או כייבין ליה עיניה (ועוף לא מזיק).
  בכבד - אף לוקה, דכבד הוי בכלל בשר בלא ריבויא (ר"ן).
  בשר מליח - אסור לכו"ע אפי' ביומא דהקזה שמזיק לו, דבשר ממש הוא וא"צ שליח לאימלוכי עליה.

- לר"ע, בהקיז דם - אם אסר ע"ע יותר מיום ההקזה אסור אף בדגים.
בכייבין עיניה - לר"ן- מותר בדגים רק בנדר יומי דמוכחי דבלאו נדרא לא אכיל מינייהו.
לרשב"א- מותר בכל גוונא דאינו יודע מתי יתרפא.

נה

- מן הדגן; לר"מ- אסור בכל מיני דגן. ומותר באורז וכדו'.
לרבנן- אסור בחמשת המינים בלבד.
- פול המצרי; יבש - הוי דגן (לר"מ).
לח - הוי ירק.
- מן התבואה - לכו"ע אסור בחמשת המינים בלבד.
תבואת השדה - אסור בכל הגדל בשדה.
עללתא - לרב יוסף- אסור רק בחמשת המינים, דעללתא הוא תרגום תבואה.
לאביי- אסור בכל, דעללתא לשון עולה ומשבח.
ומותר בשכר בתים וספינות, כיון דפחתן.
לרבא- ספק בשכר בתים וספינות, דדלמא כיון דלא ידיע פחתייהו מיקרו עללתא.
» ונקטינן לחומרא; בנדרים, ובמכירה לא גבי מהם דיד בעל השטר על העליונה.
- הנודר מן פירות השנה - אסור בכל פירות השנה, חוץ מגדיים, טלאים, חלב, ביצים, וגוזלות.
גידולי שנה - אסור אף באלה.
פירות הארץ - אסור בכל הפירות, חוץ מכמהין ופטריות.
גידולי קרקע - אסור אף בכמהין ופטריות. ומברכים עליהם שהכל דינקי אף מאוירא.
- תירוש; בזמנם - אסור רק במיני מתיקה.
בזמננו - אסור רק ביין.
- מן המזון - אסור רק בחמשת המינים.
כל הזן עלי - אסור בכל מאכל, חוץ ממים ומלח.
- הנודר מן הכסות - מותר בשק ובירייעה ובחמילה.
קונם צמר עולה עלי - לתנא קמא- משמע רק לבישה, ומותר להתכסות בו.
לר' יהודה- טען והזיע ונדר - אסור לטעון.
היה לבוש והצר ונדר - אסור ללבוש.
היכא דליכא הוכחה - לר' יהודה דמתני'- לבישה משמע. » וכן הלכה (ר"ן).
לר' יהודה דברייתא- אסור אף בטעינה.